

Előszó gyanánt

Kézbe véve a Névtani Értesítő 15. számát s belelapozva a tartalomjegyzékbe, azonnal feltűnik, hogy az ez évi kötet más, mint az eddigiek. Megváltozott a külseje – reményünk szerint előnyére –, és nemcsak átmenetileg (ez a borító állítólag nem fakul ki). Meglepőbb lehet azonban az ez évi szám belső formája: hiányoznak a szerkesztői beosztások, a megszokott rovatok (Szemle, Műhely, Figyelő stb.), helyettük csupa tanulmány sorjázik, mégpedig nemcsak névtani, hanem néprajzi, etimológiai, lexikológiai ...

Persze könnyen átlátható az ok, amint ezt a kötet alcíme is jelzi: Hajdú Mihály idén hatvanéves. Szinte még nem is postáztam minden, az ez évi számba írást kérő levelet, amikor már érkeztek is az első jelentkezések: "köszönöm, hogy gondoltál rám...", "hadd tiszteljek én is ...", "Miskának természetesen ...". És végül is 105-en érezték úgy, hogy írásukkal feltétlenül csatlakozni kívánnak Hajdú Mihály ünnepléséhez.

Előttünk áll egy ember, akit mindenki szeret, aki csak ismeri. Honnan ez a ma oly ritka népszerűség? Talán nem tévedek, ha azt állítom, hogy az e kötetben tisztelgők mindnyájan elsősorban a vele való személyes kapcsolat folytán sorakoznak fel. Hiszen tudományos írásaiért, munkásságáért lehet valakit tisztelni, becsülni, de szeretni nem. S hogy mi adja Hajdú Miska varázsát? Mindenki más és más választ adna rá. Én – ha szabad a szerkesztőnek előre tolakodnia – két emlékemet idézném. Az elmúlt három évben együtt tanítottunk Miskolcon. Az utazások órái alatt sok mindenről szó esett, több esetben eltért a véleményünk. Hajdú Mihály soha nem védte körömszakadtáig a maga álláspontját, mindig úgy vitatkozott, hogy azt figyelte: hátha a másiknak van igaza. Szeretnék egyszer így vitatkozni tudni. A másik. Egy neves pályatárs, mikor kapacitáltam egyszer, írta már a Névtani Értesítőbe, azt válaszolta: "majd ha európai színvonalon lesz szerkesztve". Amikor ezt Hajdú Mihálynak elmeséltem, helyeslően nevetett, mondván: "igaza van". S néhány hónap múlva mit olvasok a Helikon 1992/3–4. szám 553. oldalán Hajdú Mihály tollából? "... a Névtani Értesítő ..., amely ugyan az európai színvonalat eddig nem érte el ...". Hogy mondják ezt? Irónia és önirónia egyszerre?

Hajdú Mihály hatvanéves. Aki csak ismeri, mindenki szereti. Néhányan közülük írták ezt az Értesítőt.

TARTALOM

<i>D. Mátai Mária</i> : Hajdú Mihály 60 éves	9
<i>E. Abaffy Erzsébet</i> : Tetszik? Nem tetszik? (Néhány korai vélemény kereszt- neveinkről)	17
<i>Ábrahám Imre</i> : Kiveszett szavak új gyűjtésű földrajzi nevekben	18
<i>Balázs Géza</i> : A hajónévadás egyéni típusáról: a kenunevek	20
<i>Balázs Judit</i> : A nevek szerepe a rábaszentandrásai megszólításformákban	23
<i>Balogh Lajos</i> : Néhány gondolat a névkutatásról ÖRDÖG FERENC, Zala megye népességösszeírásai és egyházlátogatási jegyző- könyvei (1745–1771) I. című könyve alapján	26
<i>Balogh László</i> : A titokzatos <i>eunedubelia</i> titka	29
<i>Barabás Jenő</i> : A településnevekből képzett családnevek történeti hát- teréhez	31
<i>Barna Gábor</i> : "Szentés búcsú" – "torkos búcsú" (Tájnyelvi adatok a magyar búcsújárásról)	33
<i>Bárth János</i> : A kalocsai <i>Vén</i> családnév eredete	38
<i>Bartha Csilla</i> : Családnév-módosítások a detroiti magyarban	41
<i>Baski Imre</i> : Mondatstruktúrájú összetett személynevek a törökben	45
<i>Benkő Loránd</i> : Megjegyzések víznevekről	50
<i>Berényi Zsuzsanna Ágnes</i> : Többjelentésűség a szabadkőművesi páholy- nevekben (A "Resurrexit" páholy nevének jelentései)	57
<i>Bertha Franciska</i> : Hogy hívnak?	60
<i>Btró Ágnes</i> : Anyakönyvezett becézőnevek	63
<i>Btró Ferenc</i> : A körösladányi határrésznevek egy típusáról	66
<i>Bolla Kálmán</i> : Milyen hang valójában az ún. veláris «e»?	68
<i>Büky Béla</i> : "Nem múlik el ez a nemzedék ..."	76
<i>N. Császi Ildikó</i> : Törökbálint földrajzi neveinek vizsgálata	78
<i>P. Csige Katalin</i> : Intézménynevek Kárpátalján	81
<i>Csomortáni Magdolna</i> : Csíkszentlélek helyneveinek jelentésszerkezeti típusai	85
<i>Deme László</i> : Egy névtani véletlenről	88
<i>Dénes György</i> : <i>Nádasd</i> – <i>Nádaska</i>	89
<i>Fábián Pál</i> : Autóbecenevek	93
<i>Faluvégi Katalin</i> : Még egyszer a <i>kősziklá</i> -hoz – <i>Kamon-kő</i> -ről	95
<i>Farkas Ferenc</i> : Főiskolai hallgatók névtani kutatásai	97
<i>Fodor Katalin</i> : Adalékok az újabb magyar cégnevek tipizálásához	100

<i>Földi Ervin</i> : Kárpátalja 1939. évi hivatalos helységnevei	106
<i>Földi Éva</i> : A hangmenet észlelése a meredekségimutató-adatok tükrében	108
<i>Fülöp Lajos</i> : A mátraalji nyelvjárás főbb hangtani és alaktani sajátosságairól	112
<i>Gallasy Magdolna</i> : "Elnevezőke" (-óka, -őke).....	114
<i>B. Gergely Piroska</i> : Az erdélyi asszonyok régi megnevezéseiről.....	118
<i>Gerstner Károly</i> : Folyóvíznevek kétnyelvű környezetben.....	125
<i>Gunda Béla</i> : A <i>dora</i> jelentéstörténete	128
<i>Gyivicsán Anna</i> : Néhány gondolat a magyarországi szlovákok család- neveiről	131
<i>Haader Lea</i> : "eez myt mondaaz myes twgyok".....	134
<i>Halász Péter</i> : Az 1866-os földosztáskor készült onyesti névsor néhány tanulása	137
<i>Hegedűs Attila</i> : <i>Kézd</i> ürügyén	141
<i>Hévízi Sándor</i> : A <i>Göbölhajtó út</i> -tól a <i>Déli autópályá</i> -ig	144
<i>Horváth Katalin</i> : A szóhasadás szerepe az etimológiai vizsgálatokban (A <i>magas</i> eredetéről).....	147
<i>Hőnyi Ede</i> : Az utcanévek írásmódjának vázlatos áttekintése a múlt század- tól napjainkig	150
<i>Janitsek Jenő</i> : Két magyar eredetű román 'irtás'-t jelölő helynév: <i>įertaş</i> , <i>įertoj</i> és származékai	153
<i>Juhász Dezső</i> : <i>Hajdú</i> és társai.....	156
<i>Kakuk Mátyás</i> : Cigány szavakból keletkezett személynevek.....	161
<i>Kállay István</i> : Az ügyintézés nyelve Székesfehérvár szabad királyi városban (1688–1848)	163
<i>Kálmán Béla</i> : "Canonica visitatio"-k mint névtani források	166
<i>Kálnási Árpád</i> : A Csengeri járás helyneveinek összegyűjtéséről	167
<i>Katona Imre</i> : Névhasználat helyi színezetű csongrádi szólásokban	170
<i>Keszler Borbála</i> : A tulajdonnév-jelölés történetéhez	172
<i>Kiss Jenő</i> : Név- és nyelvjárástani észrevételek.....	177
<i>Kis Tamás</i> : <i>Gugyori</i> és <i>Kutyakaparó</i> I. (Egy alföldi csárdanévtípusról).....	180
<i>Klima László</i> : <i>Fehérvár</i> , <i>Fehéregyház</i> , <i>Fehértemplom</i>	185
<i>Korompay Klára</i> : Kódexneveink	191
<i>Kovalovszky Miklós</i> : Nevek szinesztéziája	194
<i>Kőhegyi Mihály–Merk Zsuzsa</i> : Zsidó vallásúak névmagyarosítása Baján (1895–1945)	198
<i>Kristó Gyula</i> : Adatok és szempontok a magyar helynévadás kialakulásához a X–XI. század fordulóján	200
<i>Kugler Nóra</i> : Népetimológia és/vagy az értelmiség elmeéle a ragadványnév- adásban	205
<i>Laczkó Krisztina</i> : Szárnyalnak a <i>Sólymok</i> , avagy az amerikai típusú névadási minta a sportban	207
<i>Lakatos Erika</i> : Személynevek az Új Magyar Tájszótár szólásaiban és köz- mondásaiban.....	212

<i>Lévai Béla</i> : <i>Tacsilló-halom</i>	215
<i>Liszka Gábor</i> : Iskolai anyakönyvek névtani tanulságai.....	217
<i>Lizanec Péter–Horváth Katalin</i> : A Tisza kárpátaljai szakaszának vízneveiről.....	221
<i>Lőrinczi Réka</i> : "vraim hatarat", avagy még valami a régi és a mai magyar birtokos szerkezetekről.....	224
<i>Markó Imre Lehel</i> : Sós volt-e a Zala vize?.....	226
<i>Máté Jakab</i> : A névtudomány helye a nyelvészeti diszciplínák rendszerében.....	228
<i>Mező András</i> : Egyszeri helységnevek a középkorban.....	232
<i>Mizser Lajos</i> : <i>Izaura és Szamanta</i>	235
<i>A. Molnár Ferenc</i> : Névtörténeti megjegyzések.....	237
<i>Molnár Ildikó</i> : A személynevek nyomatékához.....	239
<i>Cs. Nagy Lajos</i> : Verese gyház külterületi neveinek alaki szerkezetéről.....	241
<i>Nyirkos István</i> : A földrajzinév-sűrűség kérdéséhez.....	244
<i>Oszkó Beatrix</i> : Kazimi osztják rénnevek.....	246
<i>Ördög Ferenc</i> : Ragadványnevek gyászjelentéseken.....	250
<i>Paládi-Kovács Attila</i> : Népi disznótartás Szútoron (Gömör megye).....	253
<i>Papp Lajos</i> : Sajátos névváltoztatások a 16. században.....	259
<i>Péter László</i> : Egy folyóméter névtan.....	263
<i>Posgay Ildikó</i> : Divatos név-e a <i>Mihály</i> ?.....	264
<i>Pusztai Ferenc</i> : Hang- és hangzásutánzás.....	266
<i>Pusztay János</i> : Rendszerkényszer és logika (Megjegyzések az uráli nyelvek személyes névmásaihoz).....	269
<i>Rédei Károly</i> : Adalékok a zürjén nyelv orosz jövevényszavaihoz.....	271
<i>Rónai Béla</i> : <i>Juden in den Ortsnamen Ungarns</i>	273
<i>Solymár Imre</i> : <i>Paradicsom</i> és paradicsomi helyek.....	275
<i>Szabó Ferenc</i> : Egy orosházi városnegyed családnevei 1928-ban.....	278
<i>Szabó Géza</i> : Érzelmi elemeket hordozó földrajzi nevek.....	281
<i>Szabó László</i> : Földrajzi nevekből keletkezett családnevek az Órségben.....	284
<i>Szabó T. Ádám</i> : Kolozsvár és környéke néhány helynévének történeti-etimoló- giai vizsgálata a Hunyadiak korától Bethlen Gábor haláláig.....	288
<i>Szathmári István</i> : Szabó Pál a nevekről, a névdíatról.....	293
<i>Szende Tamás</i> : Vezetéknevek morfológiai különállásáról.....	295
<i>Szűcs Judit</i> : Szentesi ragadványnevek az 1857-es népösszeírás jegyzéke alapján.....	297
<i>Torma István</i> : <i>Guruntyi, Házigrány, Istenlejt, Nacsagrom és Nacsapéreg</i>	300
<i>Udvari István</i> : Trencsén vármegyei úrbéri összeíró biztosok nevei (Mária Terézia úrbérrendezése idejéből).....	303
<i>Vadas Ferenc</i> : A tolnai utcanevek (rendszer)változása.....	305
<i>Varga Mária</i> : A zsidó névelem Veszprém megye földrajzi neveiben.....	308
<i>Várnai Zsuzsa</i> : <i>Kincsd – Kin-tseu</i>	309
<i>Varsányi György</i> : Írói névadás Tamási Áron novelláiban.....	311
<i>Vitányi Borbála</i> : Névtanos szemmel a közszavak egy csoportjáról.....	315
<i>Voigt Vilmos</i> : Tulajdonnevek a magyar népmesékben.....	317

<i>Wacha Imre</i> : A hátrább képzett <i>ʃ, ʒ, ʒ</i> hangról.....	320
<i>Zaicz Gábor</i> : Mordvin szóképzési elemek.....	326
<i>Zelliger Erzsébet</i> : "Elhunytak – valahol Oroszországban".....	328
<i>Zsilinszky Éva</i> : Tudománytörténet és egyetemi tanterv.....	331
<i>Zsupos Zoltán</i> : Az erdélyi sátoros taxás fiskális cigányok nevei a XVIII. században	333